

Sygn. akt IV Cz 373/13

POSTANOWIENIE

Dnia 20 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku Wydział IV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jolanta Deniziuk

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2013r. w Słupsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa R. M. (1)

przeciwko (...) SA V. (...) w W.

o zapłatę

w przedmiocie cofnięcia zwolnienia od kosztów

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Rejonowego w Chojnicach, Wydział I Cywilny z dnia 8 marca 2013r., sygn. akt I C 177/12

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt IV Cz 373/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Chojnicach na podstawie art. 110 zd. 1 uksc cofnął zwolnienie od kosztów przyznane powodowi postanowieniem z dnia 20.03.2012r., stwierdzając, że skoro powód zbył swój pojazd w dniu 15.03.2012r., a także uzyskuje dochód ponad kwoty i źródła wskazane w oświadczeniu, to okoliczności, na podstawie których przyznano mu zwolnienie od kosztów sądowych w dniu 20.03.2012r. nie istniały, co uzasadnia cofnięcie zwolnienia. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy zwrócił w szczególności uwagę na to, że powód nie wskazał okoliczności oraz przyczyn przekazania teściowej środków z tytułu sprzedaży motory, z analizy jego rachunku bankowego wynika, że dysponuje on zdecydowanie większymi dochodami, niż zadeklarowane, że obroty na tym koncie obejmują też transakcje samego powoda a nie jego ojca z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, że powód zataił posiadanie papierów wartościowych (czek), jak i że jego uposażenie przewyższa płacę minimalną.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł powód, który zaskarżając je w całości, zarzucił naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez pominięcie zeznań powoda i jego pism z dnia 27.12.2012r., nadto dokonanie niewłaściwej analizy wyciągu z rachunku bankowego powoda, jak również naruszenie art. 232 zd. 2 w zw. z art. 109 ust. 1 uksc przez brak przesłuchania K. W. D. P. oraz samego powoda. W konsekwencji Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania wszczętego na podstawie art. 109 ust. 1 uksc, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Cofnięcie zwolnienia od kosztów sądowych może nastąpić z urzędu lub na wniosek – chodzi przy tym zarówno o wniosek samej strony zwolnionej od kosztów, jak i wniosek innej osoby, zwłaszcza przeciwnika procesowego strony korzystającej ze zwolnienia. Cofnięcie zwolnienia jest obligatoryjne („sąd cofa zwolnienie”), jeżeli okazało się (zostało ujawnione lub zostało wykazane), że okoliczności, na podstawie których je przyznano, nie istniały albo przestały istnieć.

Sąd jest obowiązany cofnąć przyznane stronie zwolnienie, gdy się okaże, że został wprowadzony w błąd co do stanu majątkowego strony (np. strona przedstawiła niepełne dane o swoim majątku i dochodach, błędnie i niezgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy wypełniła oświadczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 2 uksc, albo przedstawiła dokumenty mające uzasadniać zwolnienie, które nie odzwierciedlały jej faktycznych możliwości dotyczących uiszczenia kosztów), bądź gdy stan majątkowy strony korzystającej ze zwolnienia od kosztów uległ takiej (istotnej) zmianie, że strona może już ponosić należne koszty (vide: komentarz do art. 110 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, K. Gonera, LexisNexis, W-wa 2008, s.530-531).

Istotnym jest, że zwolnienie od kosztów sądowych ma wspierać podmioty rzeczywiście potrzebujące takiego wsparcia ze strony Państwa i sąd powinien mieć to na uwadze nie tylko w fazie rozstrzygnięcia wniosku o zwolnienie, lecz również w dalszym postępowaniu (cofnięcie zwolnienia może nastąpić w każdym stanie sprawy), a metodą weryfikującą przedstawione przez wnioskodawcę argumenty jest dochodzenie (art. 109 ust. 1 uksc).

Sąd zarządza stosowne dochodzenie wówczas, gdy złożone przez osobę fizyczną oświadczenie wywołują wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego strony domagającej się zwolnienia od kosztów sądowych lub korzystającej już z takiego zwolnienia. W wyniku przeprowadzenia dochodzenia sąd może odmówić zwolnienia od kosztów albo cofnąć przyznane wcześniej zwolnienie. Jak stanowi wprost przepis art. 110 zd. 1 uksc, sąd cofa zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli okazało się, że okoliczności, na podstawie których je przyznano, nie istniały lub przestały istnieć. Okolicznościami sprawy w tym znaczeniu są okoliczności wynikające z pozwu, odpowiedzi na pozew, innych pism procesowych, a także z dowodów wskazanych na poparcie roszczenia, przede wszystkim jednak są nimi dowody złożone wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych. Istotnym jest przy tym to, że Sąd nie przeprowadza w tym przypadku formalnego postępowania dowodowego (vide: w części postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18.06.1991 r. w sprawie I ACz 117/91, Lex nr 36696). Natomiast potwierdzenia słuszności stanowiska żalącej się strony powodowej nie może stanowić przywołane w zażaleniu orzeczenie Sądu Najwyższego wydane w sprawie o sygn. akt III RN 47/96. Niezależnie od tego, że postanowienie to dotyczyło innej, niż będąca przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu sytuacji (albowiem w sprawie tej sąd rozpoznawał dopiero wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, a nie przeprowadzał dochodzenie na skutek powzięcia wątpliwości co do okoliczności leżących u podstaw uprzednio udzielonego zwolnienia od tych kosztów), nadto stwierdzić wypadało, że przede wszystkim z orzeczenia tego nie wynika w żadnym razie, jak to sugeruje skarżący, obowiązek przeprowadzenia przesłuchania wskazanych osób w celu wyjaśnienia wątpliwości.

Z powyższego nie sposób jest, jak tego chce skarżący, wyprowadzać wniosku o obowiązku Sądu Rejonowego przeprowadzania w ramach zarządzonego dochodzenia w istocie postępowania dowodowego mającego na celu pozyskanie dowodów, w szczególności z zeznań K. W.(teściowej powoda), D. P.oraz samego powoda.

Dostrzec trzeba, że zeznania K. W.nie muszą stanowić jedyne dowodu na potwierdzenie okoliczności, iż powód oddał jej pieniądze ze sprzedaży motoru. Pełnomocnik powoda wskazuje, że w relacjach między powodem a jego teściową oczywistym jest brak stosownych dokumentów bankowych, pomijając jednak, że taki, podlegający ocenie Sądu I instancji dowód, mogłoby przykładowo stanowić zwykłe potwierdzenie odbioru (przyjęcia tytułem zwrotu pożyczki) przez K. W.gotówki od powoda. Zgodzić trzeba się zatem z Sądem I instancji, że powód nie wykazał ani okoliczności ani przyczyn przekazania pieniędzy z tego tytułu teściowej. Nie jest przeto pewnym, że do takiej transakcji w ogóle doszło. Dalej skarżący domagał się przesłuchania D. P.. I takie żądanie nie zasługuje na posłuch – i to nie tylko z przyczyn formalnych, o których mowa była powyżej, a które powodują, że Sąd nie przeprowadza w ramach zarządzonego w

trybie art. 109 uksc dochodzenia odrębnego postępowania dowodowego. Przede wszystkim skarżący nie wyjaśnił, z jakiej przyczyny wyłącznie dowód z zeznań D. P. miałby zostać przeprowadzony, a nie z zeznań innych jeszcze osób, z którymi przeprowadzane były transakcje ujawnione na rachunku bankowym powoda. W tym miejscu podkreślić też należy, że wbrew stanowisku skarżącego, Sąd I instancji nie pominął okoliczności, że z konta należącego do powoda korzystał też R. M. (2), dokonując przy jego użyciu rozliczeń w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Jednakowoż Sąd Rejonowy nie odwoływał się do tych transakcji, a jedynie wskazał na te, które w jego ocenie, słusznej zresztą, dotyczyły osoby powoda. Także żądanie przesłuchania powoda jest nieuzasadnione w sytuacji, gdy powód miał wielokrotną możliwość wykazywania swych racji w przedmiocie swojej sytuacji majątkowej za pośrednictwem dowodów składanych do akt sprawy, i to nie tylko w związku z wnioskiem o zwolnienie go od kosztów sądowych.

Zgodzić należało się również z oceną Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim ten powziął uzasadnione wątpliwości i rozstrzygnął je w istocie na niekorzyść powoda, w zakresie wysokości osiągniętych przez niego dochodów. Nieprzekonujące są w tym zakresie zażalenia i to w zasadzie wyłącznie same twierdzenia powoda o tym, że skoro jego pracodawca zeznał, iż powód uzyskuje wynagrodzenie w wysokości „najniższej krajowej”, to tak właśnie jest. Na uwadze mieć w tym zakresie należy, że pracodawcą powoda jest jego ojciec, zaś w historii rachunku bankowego powoda da się odnaleźć transakcje dokonywane na rzecz powoda tytułem wynagrodzenia na kwoty znacznie przewyższające płacę minimalną obowiązującą w Polsce. Wprawdzie w polskiej procedurze cywilnej nie obowiązuje zasada hierarchii mocy dowodowej, niemniej jednak już tylko doświadczenie życiowe oraz praktyka sądowa nakazują nadawać dowodom z dokumentów moc silniejszą, niż zeznaniom, zwłaszcza w sytuacji, gdy zeznający pozostaje, jak w niniejszej sprawie, w bliskich, rodzinnych relacjach z powodem.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, uznając wywiedzione zażalenie za bezzasadne, orzekł, jak w sentencji o jego oddaleniu, czyniąc to na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc.